

KONINKLIJKE
ALGEMEENE VEREENIGING VOOR
BLOEMBOLLENCULTUUR

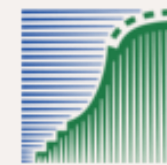
Informatieavond gewasbeschermingsmiddelen Twenterand

Bernd Feenstra

Voorstellen - Privé

Voorstellen - Zakelijk

landbouw, natuurbeheer
en visserij

ABN-AMRO

xenia®

Rabobank

KAVB – Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur

- **Oprichting en historie:** Opgericht in 1860 om de belangen van bloembollentelers te behartigen; in 1950 het predicaat “Koninklijk” gekregen. Sindsdien speelt de KAVB een centrale rol in de professionalisering en innovatie van de sector.
- **Wat:** Brancheorganisatie voor de bloembollensector in Nederland.
- **Doel:** Behartigen van de belangen van telers en de sector als geheel.
- **Taken:**
 - Stimuleren van sectorbrede kennisdeling en innovatie
 - Advies en ondersteuning bij regelgeving en duurzaamheid
 - Verbinding met overheid, onderwijs en onderzoek
 - Organiseren van evenementen, opleidingen en certificering
- **Lidmaatschap:** Telers en bedrijven binnen de bollensector

Samen werken aan trotse toekomstbestendige bollenteelt

Praktijknetwerken duurzame bollenteelt 2025-2026

Binnen het programma Toekomst Bollenvak vormt sociale innovatie door zogenoemde regionale praktijknetwerken een belangrijke basis. Kwekers, toeleveranciers, waterschappen, kennisinstellingen en regionale overheden werken daarbij samen aan één doel: een toekomstbestendige duurzame bollenteelt. In de praktijknetwerken laten kwekers zien hoe duurzaam telen in de praktijk werkt: meten, leren en steeds beter worden door te vergelijken. Zo werken we gezamenlijk stap voor stap aan een effectiever middelengebruik, minder milieubelasting en schoner water.

Nederlands bollenareaal onderdeel van regionale praktijknetwerken

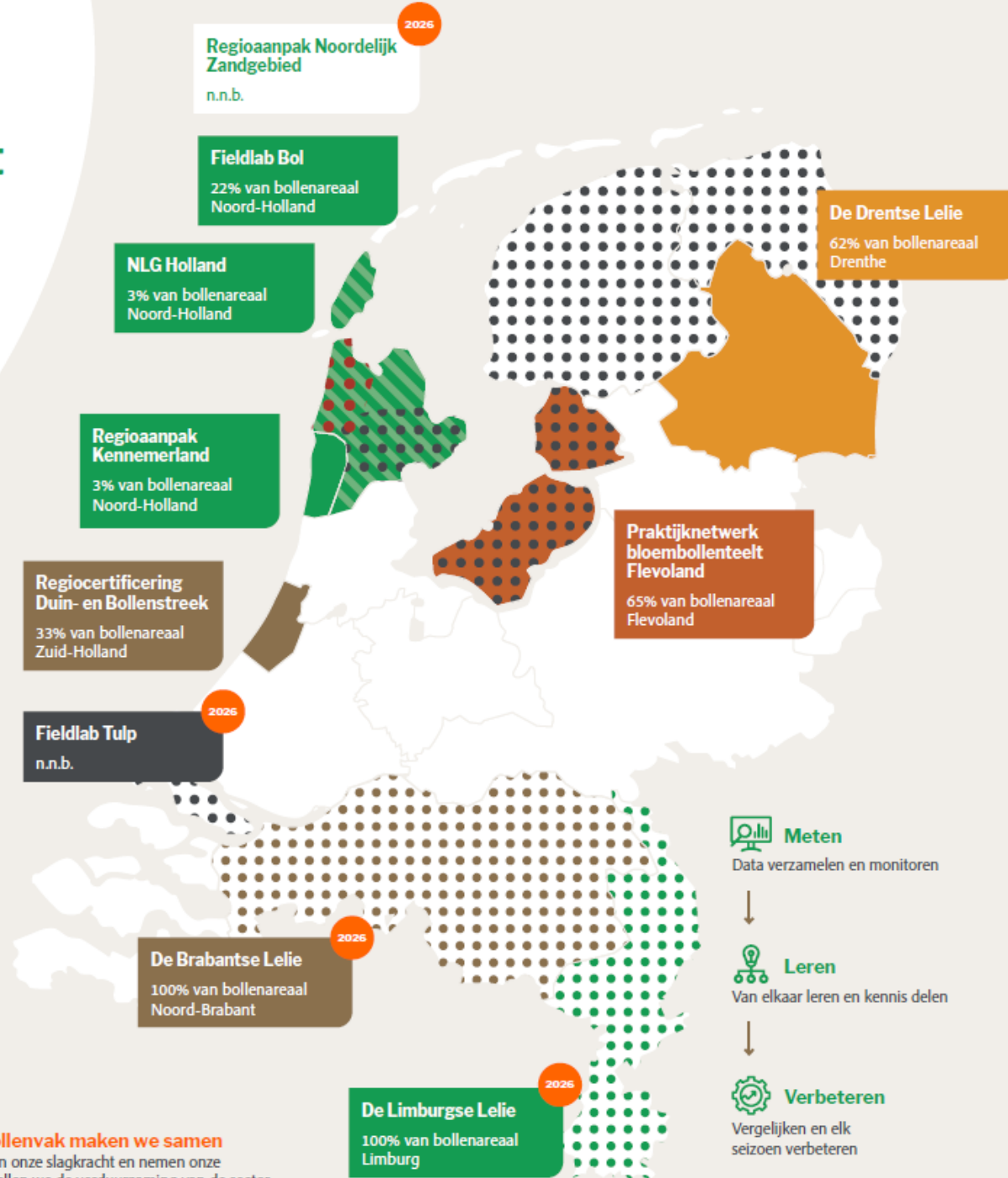
2025 2026
33% 52% ↑

Praktijknetwerken per provincie 2025

Provincie	% van bollenareaal provincie
● Noord-Holland	28%
● Zuid-Holland	33%
● Flevoland	65%
● Drenthe	62%
Nieuw vanaf 2026	
● Noord-Brabant	100%
● Limburg	100%
● Noord-Holland <i>Regioaanpak Noordelijk Zandgebied</i>	n.n.b.
● Noord- en Zuid-Holland, Flevoland, Friesland en Groningen <i>Fieldlab Tulp</i>	n.n.b.

De toekomst van het bollenvak maken we samen
We delen onze kennis, bundelen onze slagkracht en nemen onze verantwoordelijkheid. Zo versnellen we de verduurzaming van de sector.

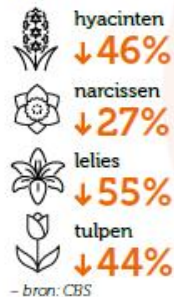

Toekomst Bollenvak 2024-2027

Ambitie 2030:

Terugdringen gebruik gewas-beschermings-middelen

Resultaat 2025:
(Periode 2020-2024,
in kg werkzame stof)

Doel 2027:
(Periode 2025-2027)

50% reductie van de milieubelasting (MBP)

Resultaat 2025:
(Periode 2022-2025)

↓58%
- bron: Agrifirm-GMN

Doel 2027:
(Periode 2025-2027)

↓21%

100% van Nederlandse kwekers is gecertificeerd volgens FSI-eisen

Resultaat 2025:

22% van de kwekers heeft een milieucertificaat die voldoet aan FSI-eisen

25% van de kwekers heeft een GAP-certificaat die voldoet aan FSI-eisen
- Bron: FSI 2030

Doel 2027:

50% van de kwekers heeft een milieucertificaat die voldoet aan FSI-eisen

50% van de kwekers heeft een GAP-certificaat die voldoet aan FSI-eisen

100% van het Nederlandse areaal doet mee aan regionale duurzaamheidsprogramma's of de Biodiversiteitsmonitor

Resultaat 2025:

32% van het NL bollenareaal is deelnemer aan een regionaal duurzaamheidsprogramma
- bron: Toekomst Bollenvak

Doel 2027:

70% van het NL bollenareaal is deelnemer aan een regionaal duurzaamheidsprogramma
- bron: Toekomst Bollenvak

Resultaat 2025:

100% van alle KPI's uit de Biodiversiteitsmonitor is beoordeeld op hun geschiktheid voor de bloembollenpraktijk
- Bron: Schutelaar & Partners

Resultaat 2025:

14 maatregelen die kunnen bijdragen aan biodiversiteit gepubliceerd en opgenomen in de Biodiversiteitsmonitor
- Bron: Schutelaar & Partners

Doel 2027:

Minimaal 15% van de Nederlandse bollentelers gebruikt de Biodiversiteitsmonitor om de biodiversiteit op hun bedrijf te verbeteren

De toekomst van het bollenvak maken we samen. We delen onze kennis, bundelen onze slagkracht en nemen onze verantwoordelijkheid. Zo versnellen we de verduurzaming van de sector.

1. Plantgezondheid

2. Mens & Maatschappij

3. Water

4. Biodiversiteit

5. Arbeid

6. Energie

7. Bodem

8. Heldere Communicatie

Registratie proces van actieve stof tot toelating: 1107/2009

3 ≠ beslissingsniveaus

1 Actieve stof - Europees RMS, EFSA*, EU Com

2 Product – verkoop
Stap 1: zRMS in de centrale zone

3 Product - verkoop
Stap 2: nationaal: **CTGB**

*: EFSA: European Food Safety authority, Europese Autoriteit voor voedselveiligheid

1. Risico onderzoek

2. Actieve stof dossier

Q&A

3. Concept beoordelingsrapport (DAR)

4. Commentaren van de EU lidstaten, EFSA en het publiek

Q&A

5. EFSA en lidstaten peer review en definitieve DAR

13. Toelating middel in de ZRMS

14. Nationale evaluatie / wederzijdse erkenning door de nationale toelatingsinstantie

15. Nationale toelating van het middel

6. EFSA Opinie

12. Commentaren door de zonale lidstaten (CMS)

17. Gewas-beschermingsmiddel voor teler

16. Bovenwettelijke eisen door marktpartijen

7. Voorstel van de Europese Commissie (EC)

11. Zonale evaluatie door de zonale rapporteur lidstaat (ZRMS)

Q&A

10. Middeldossier

9. Europese toelating van de actieve stof door de EC

Q&A

8. Stemming EU lidstaten over voorstel EC

Registratie proces van actieve stof tot toelating: 1107/2009

Actieve stof dossier

- Identiteit van de stof
- Fysisch chemische eigenschappen
- Aanvullende informatie
- Analytische methoden
- Toxicologische en metabolieten studies
- Residuen op behandelde producten, voedsel en voer
- Gedrag in het milieu/de omgeving
- Ecotoxicologische studies
- Literatuurdata
- Classificatie en labelling (ECHA: European Chemical Agency doet dit voor alle chemische stoffen)

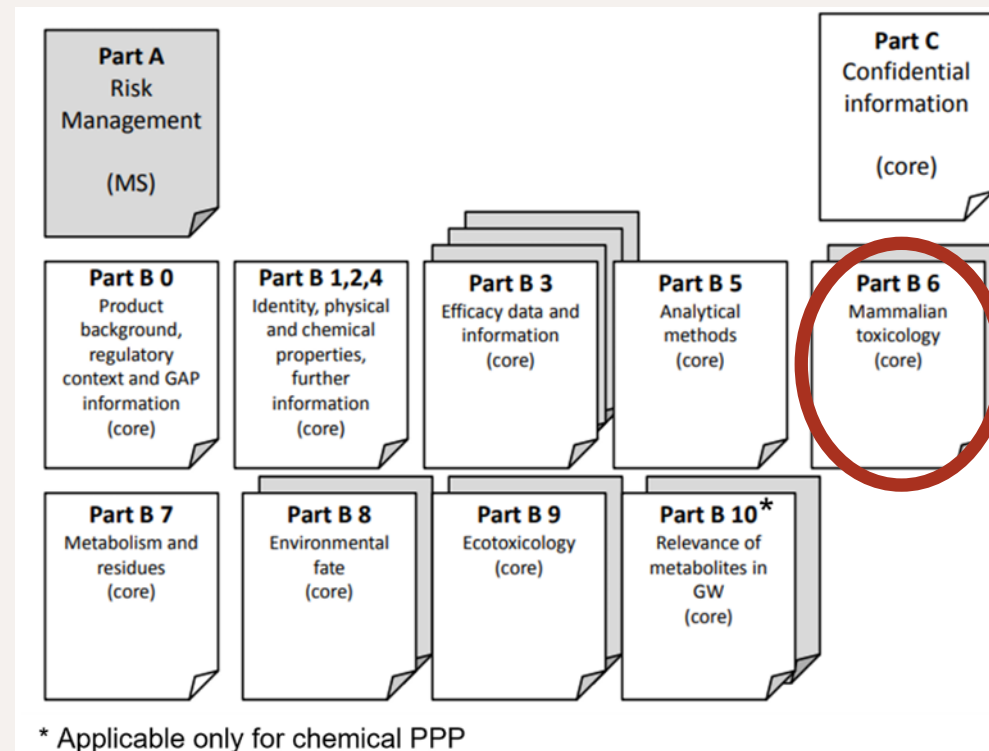

Productregistratie

Wat zit er allemaal in het dossier

- Welke onderdelen zitten in het productdossier?
- B0: achtergrond informatie actieve stof (context) en voorgesteld etiket (GAP)
- B1,2,4: fysisch chemische eigenschappen
- B3: effectiviteitsdata
- B5: analytische methoden
- B6: toxicologie zoogdieren
- B7: metabolisme en residu studies
- B8: gedrag in het milieu
- B9: ecotoxicologie
- B10: relevantie van metabolieten

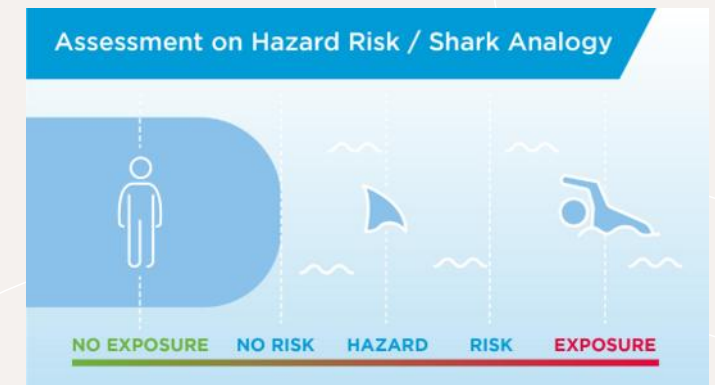
Plaatje afkomstig uit: [ede65aaa-5298-4d1f-8055-1da96bf4aecb_en](https://www.ede65aaa-5298-4d1f-8055-1da96bf4aecb_en)

Productregistratie | B6

B6: toxicologie zoogdieren

- **Toxicologie zoogdieren**
 - Cut off criteria:
 - Reproductie toxiciteit: **verminderde vruchtbaarheid of afwijkingen embryo of foetus**
 - Genotoxiciteit: **DNA beschadigend**
 - Carcinogeniciteit: **kankerverwekkend**
 - Effecten op **hormoonhuishouding**: er wordt niet meer gekeken naar blootstelling, stof krijgt geen toelating

Hoe werkt het Ctgb? (1)

Honderd keer strenger dan strikt noodzakelijk

- Het Ctgb beoordeelt zowel werkzame stoffen (op EU-niveau) als concrete middelen (nationaal). De beoordelingen berusten op uitgebreide dossiers met duizenden pagina's aan studies, vooral proefdier- en toxiciteitsonderzoek. De beoordeling omvat effecten op organen, het zenuwstelsel, voortplanting, kankerrisico's en hormoonverstoring, kortom een breed palet aan gezondheidsparameters. Om onzekerheden tussen dierstudies en mensen weg te nemen, hanteert het Ctgb **zéér ruime veiligheidsmarges**: een factor tien voor soortverschillen en nogmaals tien voor kwetsbare groepen, wat neerkomt op een **veiligheidsfactor** van **honderd**.
- Conclusie: **geen aanvullend (strenger) beleid nodig!**

Hoe werkt het Ctgb? (2)

Ctgb een onafhankelijke en strenge controleur

- Juridisch is het Ctgb een zelfstandig bestuursorgaan, wettelijk onafhankelijk in beslissingen over toelatingen, maar gebonden aan Europese en nationale regelgeving.
- Fabrikanten betalen en laten studies uitvoeren door **gecertificeerde onafhankelijke laboratoria**. Het Ctgb controleert dossiers aan de hand van strikte protocollen en kan inspecties aanvragen bij vermoeden van manipulatie. In 2024 wees het Ctgb 16 van 80 dossiers af (20%) en werden bij circa 35% van de overige aanvragen aanpassingen of beperkingen doorgevoerd.
- Conclusie: **geen aanvullend (strenger) beleid nodig!**

Hoe werkt het Ctgb? (3)

Herbeoordeling bij nieuwe wetenschappelijke inzichten

- Een gewasbeschermingsmiddel kan altijd tussentijds door de autoriteiten van de markt worden gehaald!
- Wanneer er nieuwe wetenschappelijke inzichten verschijnen die aanleiding geven om de toelating te heroverwegen, worden deze publicaties door alle nationale toelatingsautoriteiten binnen de EU zorgvuldig geëvalueerd. Indien uit deze beoordeling blijkt dat er sprake is van een risico voor de gezondheid of het milieu, wordt er ingegrepen in de toelating en kan de toepassing van het middel worden aangepast, beperkt of volledig van de markt worden gehaald.
- Conclusie: **geen aanvullend (strenger) beleid nodig!**

Hoe werkt het Ctgb? (4)

Groene middelen net zo veilig als chemische middelen

- Ruim 14% van de geregistreerde gewasbeschermingsmiddelen in Nederland mogen ook worden toegepast in de biologische teelt. Deze 'groene middelen' hebben **exact hetzelfde toelatingsproces** doorlopen en voor deze stoffen geldt **exact hetzelfde toetsingskader** als voor synthetische producten. Er komt alleen een toelating als ze veilig voor mens en milieu kunnen worden toegepast in het perceel en als ze ook veilig zijn voor de mens, flora en fauna in de directe randen van het perceel.
- Conclusie: **geen aanvullend (strenger) beleid nodig voor groene middelen!**

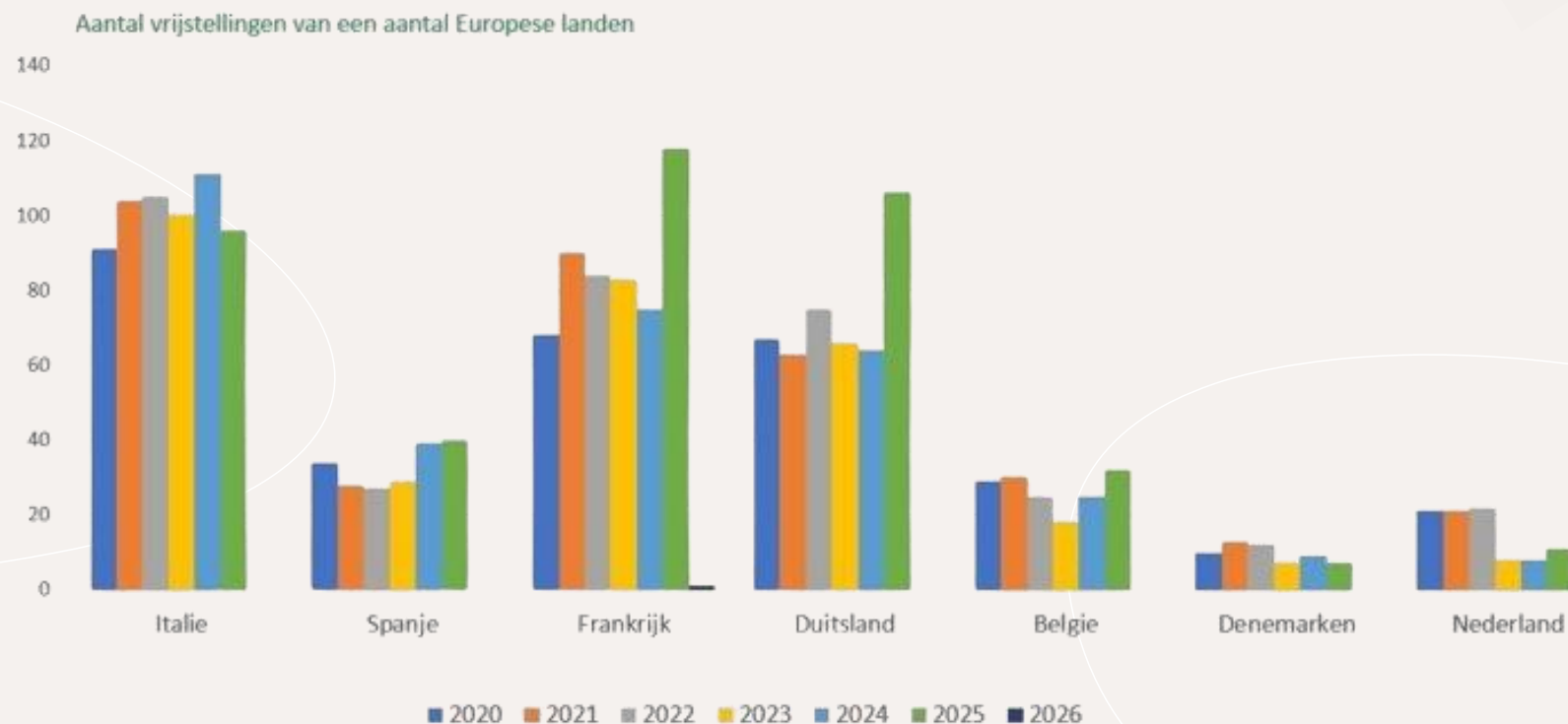

Aantal vrijstellingen per EU land in 2020-2025

Denemarken en Nederland zijn (verreweg) het strengst!

Aantal vrijstellingen per EU land (periode 2020-2025)

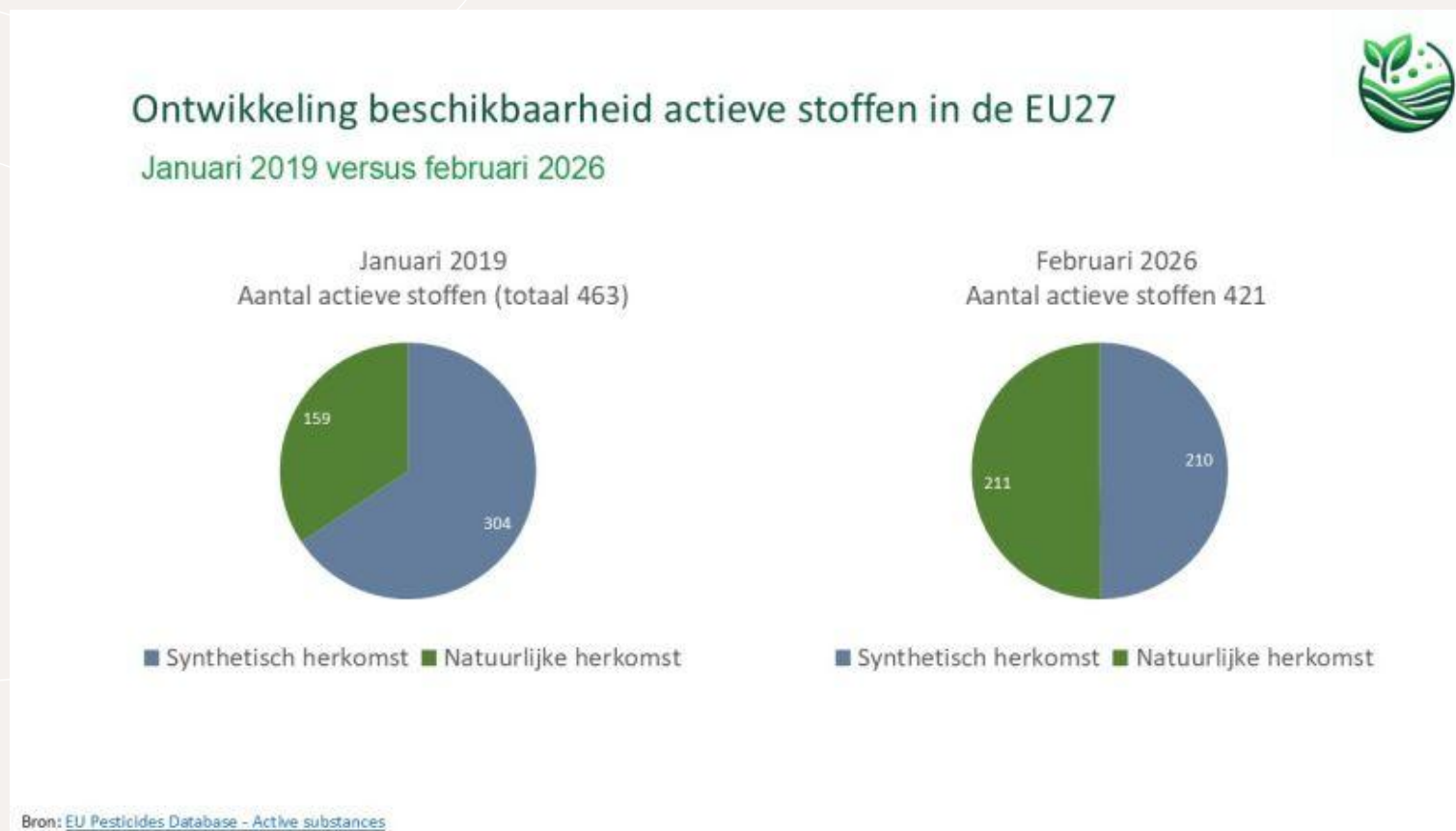
Bron: [EU Pesticides Database - Active substances](#)

Stand van zaken eind februari 2026

Beschikbare actieve stoffen in EU27 (2019-2026)

Actieve stoffen steeds vaker van natuurlijke herkomst

Factsheet Gewasbescherming in de Bloembollensector

Feiten, trends en ontwikkelingen 2026

i Samenvatting

De bloembollensector staat voor de opgave om hoogwaardige productie te combineren met verdere verduurzaming. De sector investeert daarom in innovatie, emissiereductie, onderzoek en samenwerking. De gepresenteerde cijfers laten zien dat zowel het middelengebruik als de milieubelasting afnemen. Tegelijkertijd blijven gezondheid, biodiversiteit, waterkwaliteit en maatschappelijke zorgen belangrijke aandachtspunten voor overheid, sector en samenleving.

- Gewasbeschermingsmiddelen worden Europees en nationaal (Ctgb) beoordeeld en toegelaten.
- Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de bloembollensector laat een dalende trend zien.
- De milieubelasting van de sector neemt af door innovatie, emissiereductie en verduurzaming.
- De sector investeert actief in weerbare teeltsystemen, precisietechnieken en alternatieve methoden.
- Gezondheids- en milieuvraagstukken verdienen voortdurende aandacht, monitoring en onderzoek.
- Samenwerking tussen overheid, sector, wetenschap en maatschappelijke organisaties is essentieel voor verdere verduurzaming.

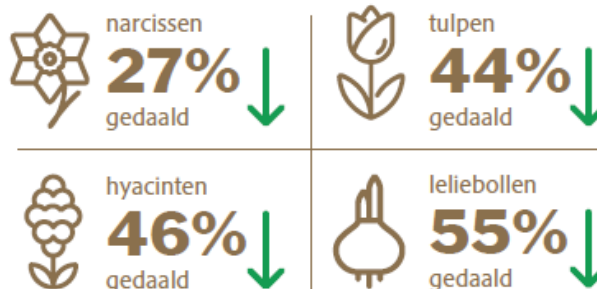
1. Wat laten de cijfers zien over middelengebruik?

Op basis van cijfers CBS en Wageningen University & Research is het volgende beeld zichtbaar:

- » Verkoopcijfers gewasbescherming dalen in Nederland (nog) sneller dan in Europa.
- » Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de bloembollensector is over meerdere jaren afgenomen door uitfasering van middelen, versnelde teeltinnovaties en toelating van biologische middelen.
- » In de meest voorkomende gewassen van de bollenteelt daalt het gebruik nog sneller dan in andere gewassen.
- » Al jaren daalt het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen per hectare. In 2020 was dat 7,1 kilogram, in 2024 is dat gedaald naar 5,6 kilogram.
- » Het meest gebruikte middel in de lelieteelt is paraffineolie. Dit middel is opgenomen in de SKAL lijst en mag daarom worden gebruikt in de biologische teelt.
- » De milieubelasting van middelen laat in de afgelopen 10 jaar een dalende trend zien.

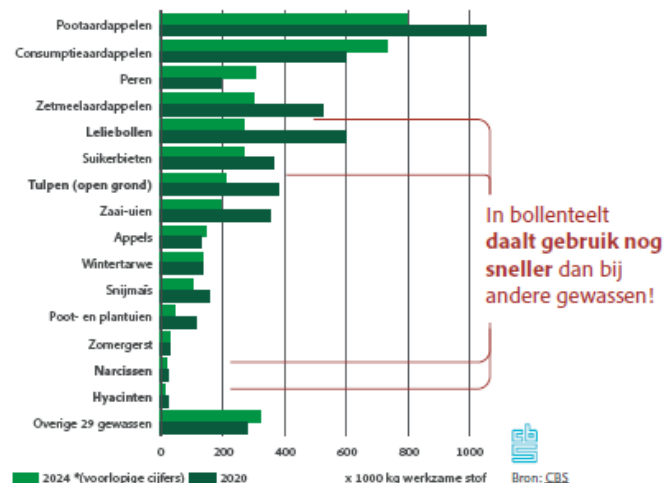
Verkoop Gewasbescherming meest voorkomende gewassen bollenteelt in 2020-2024:

2. Wat betekenen deze ontwikkelingen voor beleid en samenleving?

- » Gewasbescherming raakt aan gezondheid, landbouw, natuur, waterkwaliteit en ruimtelijke ontwikkeling.
- » Beleidskeuzes vragen om een zorgvuldige afweging met wetenschappelijke onderbouwing, maatschappelijke zorgen en uitvoerbaarheid.
- » Verduurzaming vraagt om een combinatie van innovatie, kennisontwikkeling, monitoring en samenwerking tussen overheden, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen en ondernemers.
- » Regionale praktijknetwerken dragen bij aan verdere emissiereductie, kennisdeling en de ontwikkeling van duurzame teeltsystemen.
- » Daarnaast werken overheid, sector, wetenschap en maatschappelijke organisaties aan het Landelijk Convenant Gewasbeschermingsmiddelen.
- » Een constructieve dialoog tussen alle betrokken partijen is essentieel om te komen tot werkbare en toekomstbestendige oplossingen.

Gebruik kg werkzame stof gewasbescherming

Nog vragen?

